

Odštartoval skríning karcinómu krčka maternice

Predbehnite rakovinu krčka maternice skríningovým vyšetrením skôr, ako predbehne ona vás. Na Slovensku každoročne ochorie na rakovinu krčka maternice približne 600 žien, najčastejšie sa vyskytuje vo veku okolo 45 rokov, je však ľahko diagnostikovateľná a v skorom štádiu efektívne liečiteľná.

Každý deň na Slovensku ochorejú na rakovinu krčka maternice 2 ženy, pričom každý tretí prípad končí tragicky, a vo väčšine prípadov je príčinou neskorá diagnostika. Tá by nemusela byť, ak by ženy pravidelne chodili na preventívne prehliadky ku gynekológovi. Keďže pri väčšine abnormálnych zmien na krčku maternice žena spočiatku nepociťuje výrazné zdravotné ťažkosti, je **včasné odhalenie rakoviny krčka maternice bez pravidelných preventívnych alebo skríningových prehliadok a sledovania takmer nemožné.**

Rakovina krčka maternice je jedným z mála zhubných ochorení, pri ktorom je známy bezprostredný vyvolávateľ. Dá sa proti nej efektívne chrániť očkovaním proti HPV, keďže **až 99 % prípadov rakoviny krčka maternice spôsobuje vírus HPV** (Human Papilomavirus, ľudský papilomavirus). S týmto typom infekcie sa stretne prakticky každá žena v pohlavne aktívnom veku, ale imunitný systém sa s tým vo väčšine prípadov vie vysporiadať sám.

Rakovina krčka maternice je jedno z mála onkologických ochorení vhodných na sekundárnu prevenciu – skríning. Organizovaný skríning rakoviny krčka maternice, ktorý spočíva v pravidelných gynekologických kontrolách, má za úlohu znížiť úmrtnosť na toto ochorenie pomocou včasného odhalenia rakovinových zmien v štádiu, v ktorom je liečiteľné a vyliečiteľné.

V roku 2019 po prvýkrát v histórii sa odštartovali Slovensku 3 organizované onkologické skríningy, dva z nich na čas obmedzila koronakríza. Doteraz na Slovensku funguje tzv. príležitostný (oportúnny) skríning.

Od júla postupne začínajú ženy vo veku 23 – 64 rokov dostávať poštou od svojej zdravotnej poisťovne pozvánku na bezplatnú preventívnu gynekologickú prehliadku, ktorej súčasťou je skríningové cytologické vyšetrenie krčka maternice. **„Pozvané ženy by sa mali s pozvánkou dostaviť ku svojmu gynekológovi do 6 mesiacov. Ak žena nemá svojho gynekológa, môže si vybrať a objednať sa v ktorejkoľvek gynekologickej ambulancii vo svojom okolí. Skríningový program, ktorý dokáže aktívne zachytiť predrakovinové stavy a skoré štádiá rakoviny krčka maternice, môže zachrániť zdravie, životy našich blízkych, žien, matiek, sestier, dcér, partneriek či priateľiek,“** vysvetlil minister zdravotníctva SR Vladimír Lengvarský.

Pozvánky dostanú najprv tie ženy, ktoré sa pravidelne nezúčastňujú gynekologických vyšetrení. Zoznam gynekologických ambulancií je tu: <https://www.e-vuc.sk/>.

„Skríning predchádza zbytočným úmrtiam, keďže rakovina krčka maternice je ochorenie, ktoré sa vyvíja pomaly, pri pravidelných kontrolách sa dá zachytiť včas a dá sa veľmi úspešne liečiť,“ zdôraznil MUDr. Oliver Sadovský, CSc. z Oddelenia gynekologickej onkológie, NOÚ, ktorý sa zaslúžil o presadenie celoplošného populačného skríningu karcinómu krčka maternice na Slovensku.

„Je dôležité urobiť všetko pre to, aby sa zvýšilo povedomie žien o možnosti účinnej prevencie, keďže v súčasnosti pravidelné gynekologické vyšetrenie absolvuje iba približne 30% žien,“ upozornila riaditeľka Národného onkologického inštitútu, MUDr. Mária Rečková, PhD.

„Už viac ako 60 rokov sa vo svete vykonáva skríning rakoviny krčka maternice pravidelným cytologickým vyšetrením zotretých buniek z povrchu a kanála krčka maternice. V severných štátoch Európy sa takýmto skríningom podstatne znížil výskyt a, samozrejme, aj úmrtnosť na toto ochorenie. Preto túto, časom overenú metódu, zvolili odborníci na skríning v podmienkach na Slovensku. Cytológia je aj nákladovo vysoko efektívna. Pravidelný cytologický skríning dokáže zabezpečiť odhalenie predrakovinových stavov na krčku maternice, ktoré vieme vyliečiť, a tak zabrániť vzniku rakoviny, ako aj odhaliť včasné štádiá rakoviny krčka maternice, kedy je toto ochorenie vyliečiteľné,“ dodal MUDr. Ladislav Masák, CSc., prednosta kliniky Gynekologickej Onkológie SZU, Onkologického ústavu sv. Alžbety v Bratislave.

Pri organizovanom, pozývacom skríningu sa bude používať vyšetrovacia metóda prostredníctvom cytologického vyšetrenia PAP testom. V prípade takéhoto postupu, teda vyšetrenia krčka maternice konvenčnou cytológiou, sa HPV test použije až následne, ak sa zistia patologické zmeny v oblasti krčka maternice. HPV test síce vykazuje vyššiu citlivosť prekanceróz (predstupeň rakoviny) ako cytologické vyšetrenie, avšak ak žena absolvuje cytologické vyšetrenie PAP testom v pravidelných odporúčaných intervaloch (prvé dve vyšetrenia po roku a následne, ak je nález v norme, pokračuje sa vo vyšetrovaní v trojročnom intervale), citlivosť testu je porovnateľná s HPV vyšetrením. Gynekológ tak má šancu zachytiť patologické zmeny na krčku maternice. Znamená to, že záchyt rakoviny oboma metódami/testami je obdobne citlivý.

„30 rokov pôsobenia Ligy proti rakovine na Slovensku predstavovalo aj konštantnú snahu a úsilie šíriť v spoločnosti informácie o prevencii pred onkologickými ochoreniami. Robíme tak i teraz informovaním verejnosti o skríningoch prostredníctvom informačných kampaní, aktuálne ku skríningu krčka maternice. Dôležité je uvedomovať si vlastnú zodpovednosť v starostlivosti o svoje zdravie. Veľa preň môžeme urobiť pravidelným absolvovaním preventívnych lekárskech prehliadok a skríningových programov. V rámci našej bezplatnej Onkoporadne (0800 11 88 11, poradna@lpr.sk) odpovedáme na množstvo dotazov i na túto tému. Liga proti rakovine pripravila komunikačnú kampaň, účelom ktorej je upozorniť na dôležitosť absolvovania skríningových vyšetrení s apelovaním na ženy, aby toto pozvanie

prijali a využili možnosť jednoduchého vyšetrenia, ktoré však v konečnom dôsledku môže byť pre ne veľmi podstatným a môže pomôcť predísť zdravotným komplikáciám v budúcnosti," povedala Eva Kováčová, výkonná riaditeľka Ligy proti rakovine.

Cytologickú vyšetrovaciu metódu, ktorú slovenskí odborníci rozhodli zvoliť ako skriningovú vyšetrovaciu metódu, potvrdila aj medzinárodná analýza pripravená v spolupráci s pracovníkmi Národného onkologického inštitútu.

„Čísla môžu pôsobiť neosobne. Ale ženy v našich štatistikách sú skutočné. Každé z nich slovo rakovina naháňa strach, berie odvalu, silu, sny... Každá z nich má niekoho, komu by chýbala, ak by sa rakovina ukázala ako silnejší súper. Aj preto vnímame skrining rakoviny krčka maternice ako významný míľnik v starostlivosti o zdravie našich poisteniek. 45 tisíc z nich už dostalo pozvánku na bezplatnú preventívnu gynekologickú prehliadku, ktorá je cestou k tomu, aby zostali zdravé. V prípade pozitívneho výsledku cytológie je totiž dôležitý každý mesiac či týždeň, pretože každá tretia žena s touto diagnózou prichádza k lekárovi neskoro. Spájame sily, aby v anonymných štatistikách neboli aj naše mamy, sestry, priateľky či dcéry a veríme, že si v pozvánke na preventívne gynekologické vyšetrenie tento silný odkaz nájdú," povedala Beáta Havelková, podpredsedníčka predstavenstva VŠZP.

„So skriningom rakoviny krčka maternice sme začali v máji 2021. Odvtedy dostáva každý mesiac pozvánku na vyšetrenie 10 tisíc poisteniek Dôvery. Je nesmierne dôležité, aby poistenky na celom Slovensku toto preventívne vyšetrenie absolvovali, pretože im môže zachrániť život. Skrining má našu plnú podporu, preto apelujeme na ženy, aby toto bezplatné vyšetrenie neodkladali a absolvovali ho čo najskôr," povedal Martin Kultán, generálny riaditeľ zdravotnej poisťovne Dôvera.

„Ako ukázali skúsenosti z ostatného skriningu vybraných onkologických ochorení v našej poisťovni, len malé množstvo z pozvaných ľudí sa na prehliadku k lekárovi skutočne dostavilo – pritom u takmer každého tretieho poistenca boli odhalené nejaké nádorové alebo zápalové zmeny. Skrining zachraňuje životy a je šancou pre všetkých, ktorí doteraz s prevenciou váhali," uzavrela riaditeľka sekcie zdravotného poistenia ZP Union, Elena Májeková.

S výzvou pre ženy prichádza aj moderátorka Adela Vinczeová: ***"Osobne som rada, že sa viac hovorí o prevencii rakoviny krčka maternice. S Ligou proti rakovine sa snažíme dostať medzi ženy posolstvo o dôležitosti pravidelných prehliadok u gynekológa. Ja sama som mala skúsenosť s konizáciou. Mnoho žien ani nemá svojho gynekológa. Odrodia posledné dieťa a žijú s pocitom, že ak majú jedného partnera, sú mimo rizika. No vírus je taký nevyspytateľný, že sa môže prebudiť kedykoľvek. Snažím sa preto odovzdať pragmatické posolstvo: Ženy, chodievajte na preventívky a keď vám príde pozvanie na skrining rakoviny krčka maternice, navštívte svojho gynekológa. Vyšetrenie je bezbolestné a bezplatné."*** Všetky informácie pod jednou strechou nájdete na webe NOI: www.onkoskriningy.sk